

Festa Major / Festa dels Blancs i dels Blaus

Granollers

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Ubicacions diverses
Alçada: 144

Coordenades:

Latitud: 41.607933151292
Longitud: 2.2876228445086
UTM Est (X): 440641
UTM Nord (Y): 4606492

Classificació

Número de fitxa 08096 - 250
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Manifestació festiva
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Lúdic/Cultural
Titularitat Pública

Fitxes associades:

[La Porxada](#)

[Plaça Gran / Plaça de la Porxada](#)

[Ball de Donzelles](#)

[Gegants, gegantons, capgrossos i imatgeria de Granollers](#)

Autoria de la fitxa ARQUEOCIÈNCIA - J. M. Huélamo

Data de registre de la fitxa: dl., 01/10/2001 - 02:00

Descripció

La Festa Major de Granollers se celebra l'última setmana d'agost a partir del darrer dijous. És coneguda com la Festa dels Blancs i dels Blaus arran del fil conductor que es va adoptar l'any 1983, quan la festa es va renovar amb una proposta original i innovadora després d'un període de crisi. El motiu parteix d'una juguesca que va tenir lloc l'any 1897 entre dos rajolers de Granollers, i això dona peu a organitzar unes competicions que, durant uns dies, mobilitzen tota la població en dos bàndols oposats: els Blancs i els Blaus. Així, la festa es caracteritza per una rivalitat de caire festiu entre les dues colles per veure quina anima més la festa, seguida per la massiva participació de públic. La competició se centre en veure quina de les colles organitza les millors activitats, anima més la festa i aconsegueix guanyar més actes de competició. Un jurat determina quina és la colla guanyadora i el veredictes es dona a conèixer després d'un sopar de germanor. La Colla guanyadora disposarà del privilegi d'escollir i portar el pregoner de l'any següent.

Amb la renovació de la festa van anar emergint grups i entitats, i es van recuperar elements folklòrics i de la cultura popular i tradicional que llueixen en cercaviles i tenen balls propis. El nombre d'activitats i les colles han anat creixent, i cada cop hi ha més propostes i idees d'actes i activitats. Cada colla està formada per diversos grups: alguns neixen esporàdicament, d'altres s'han consolidat i ja són tota una emblema de la Festa Major, amb espais i actes dins la programació de la Festa. També han augmentat els horaris i dies de la festa. Si bé inicialment durava quatre dies, actualment la Festa Major en dura nou, de dissabte a diumenge. A més, la temàtica entorn dels Blancs i els Blaus ha anat consolidant un programa específic.

El primer diumenge hi ha el repte, que és un acte cada cop més sofisticat en què la colla guanyadora repta l'altra. Marca el moment de posar-se el mocador al coll, que és l'element identificatiu de cada colla. Fins al dijous, les colles omplen els carrers d'actes, àpats, activitats i festa. Dijous, abans de la cerimònia del pregó i la cercavila amb els elements festius de la ciutat, es fa la tronada d'inici. Es llancen 21 «salves» de coets per donar la benvinguda a la cercavila, que marca l'inici dels quatre dies històrics de la Festa. Des de l'any 2022, cada «salva» la tira una entitat de cultura popular de la ciutat. A la cercavila hi prenen part els gegants de la ciutat i els gegants de les colles, a més d'altres grups de la ciutat, els Blancs i Blaus i la banda de música. Els grups d'animació o folklòrics van canviant. La cercavila surt de la plaça de la Porxada fins la de la Corona, on recull el pregoner, i es retorna a la Porxada, on es llegeix el pregó a càrrec de la colla guanyadora de l'any anterior. Un cop a la Porxada, es fa el ball de giravoltes, protagonitzat pels gegants.

El divendres al migdia es fa l'arrossada, amenitzada amb música. També es fa la tronada a la plaça de la Porxada, un acte que es repeteix el dissabte i el diumenge. La tarda del divendres es fa l'estirada de corda, de 100 metres de llargada, que és la prova de competició emblemàtica de la festa. A la nit hi ha el correfoc, precedit pel ball de diables. Aquest acte es repeteix el dissabte. La festa es clou amb el drac de Granollers. Els Blancs van començar a fer un Corraigua, un cop acabat el Correfoc, acompanyat de canons de llum i de música composta especialment per Martí Ventura. Aquest acte ja estava molt consolidat, però en els darrers anys s'ha hagut de suspendre en alguna ocasió per motiu de la sequera.

Tots els dies competeixen les dues colles, però especialment ho fan amb els actes que organitzen ells mateixos en els seus dies i llocs respectius. La competició entre colles continua sent la base del model festiu. L'estirada de corda, la passada de rajoles, el correvent, el concurs de llançament de rajoles, el concurs de rajolers i el campionat d'escacs, de futbolins i de bitlles catalanes són les proves de competició, que es mantenen, tot i que no són decisives per al resultat. El diumenge es fa l'acte central de la Festa Major, que és el concurs de rajolers. Entre d'altres, ha comptat amb la presència dels rajolers Joan Josep

Biscarri i Amador Galí. El mateix diumenge es fa la traca dels mil metres, que va per terra. A la nit, després del sopar de germanor i del castell de focs, es porta a terme el ball amb el qual es tanca la festa (CRUZ, 1993).

Observacions:

Informació i fotografies facilitades per Marcel Oliveres i Aina Relats, de l'Àrea d'Acció Cultural de l'Ajuntament de Granollers.

S'ha creat un pastís que fa al·lusió a aquesta festa. És el Rajol. Va ser creat pel Gremi de Pastissers i l'Ajuntament de Granollers per la Festa Major de 1994. És un pastís fet a base de pasta de full de crema de cacau i farcit de trufa i praliné d'avellana que té l'origen en el famós repte que hem descrit.

Crònica detallada de la juguesca de 1897 entre dos rajolers que va donar peu a crear la Festa dels Blancs i dels Blaus en el format que avui continua vigent: El 30 de juliol de 1897 dos coneguts rajolers de la vila, en Josep Bonet Verdaguer (1865-1930), conegut com "el Rayo", de 32 anys d'edat, s'enfrontava al jove Jaume Maynou Vila (1877-1958), l'hereu Maynou, 12 anys més jove que aquell. Segons sembla, moltes vegades, "el Rayo" havia proposat a Maynou la possibilitat de fer una prova per veure qui dels dos faria més rajoles en un temps determinat. Un dia, segons explica en Domingo, fill de "l'hereu Maynou", en Francesc Xamma Torres, conegut com en Mesell, amic d'en Jaume Maynou, en una de les freqüents visites al forn li va proposar comptar les rajoles que pogués fer en una hora. Després d'engrescar-lo en Maynou ho va provar i en va fer prop de set-centes. En Maynou li va aconsellar que no fes apostes, però en Mesell va aconseguir la seva conformitat per fer una juguesca amb el Rayo. Sortint de la Unió Liberal, centre de trobada d'en Maynou i els seus amics, en Mesell es dirigí al cafè de Can Manel on segur trobaria "el Rayo" i el seu cercle d'amistats. Els va fer el repte següent: aposto dues-centes pessetes contra cent que "el Rayo" no fa més rajoles en una hora que en Jaume Maynou, que n'ha fet set-centes. La juguesca no va passar inadvertida entre la població, i el dia de l'aposta, a quarts de sis de la tarda, una gentada es va concentrar als dos obradors. Uns, al forn del "Rayo" i els altres, al forn d'en Maynou, i amb un pèrit a cada lloc. Espontàniament varen començar les apostes. Els partidaris del "Rayo" serien els Blancs, els d'en Maynou els Blaus. El "Rayo" va començar a escampar sorra per tot l'espai on faria la feina -de natural aquesta acció es fa sobre la marxa-, però fent-ho així sabia que podria guanyar un avantatge. El problema va sorgir durant la prova, quan la sorra escampada s'humitejà i convertí l'obrador en un fanguissar que destorbava. Per sortir-se'n l'ajudaren uns quants voluntaris a netejar-ho. Aquesta situació era suficient motiu per desqualificar-lo, però el perit hauria estat molt valent i temerari si hagués aturat la prova amb la tensió ambiental i els interessos extra esportius. Al primer toc de les sis del campanar de la parròquia va començar la competició i també, segons el setmanari local "El Congost", la gran polèmica. "El Rayo" havia encetat la feina a la primera campanada però en Maynou havia esperat l'última per començar. Això es va tornar a repetir al final, però a l'inrevés, en sentir la primera campanada de les set el Rayo, en creure's virtual guanyador, va llençar les eines i digué: "no hi ha cap fill de mare que n'hagi fet tantes com jo", però el jove Maynou es va esperar a sentir tots els tocs del campanar, cosa que li va permetre fer els dos maons que li donaren la victòria. El resultat final va ser: el Rayo 726 i en Maynou 728. Passats uns dies de la disputa el "Rayo" i en Maynou, tan amics com sempre, van publicar a la premsa un repte consistent en un premi, al voltant de les dues-centes pessetes, al rajoler que igualés la quantitat de rajoles que havien fet. L'ofici de rajoler per la seva pròpia dinàmica era propens a aquests tipus de jocs. La juguesca entre en Josep Bonet i en Jaume Maynou mai no va ser superada (CRUZ, 1997).

Aquesta anècdota ve confirmada en el setmanari local *La Opinión Escolar* de l'1 d'agost de 1897: "En el partido de "ladrillos" jugado anteayer, entre el blanco Bonet y el azul Maynou, ganó el último, por solo dos "mahons". Felicitamos a ambos combatientes, pues el resultado de la lucha, nos permite afirmar que no hubo vencedor ni vencedores" (sic).

Història

La festa major de Granollers es vincula amb el patró de la ciutat, en aquest cas Sant Esteve. La festa tradicional se celebrava l'endemà de Nadal, el dia de Sant Esteve. Aquesta era la festa major d'hivern, que es va fer fins el 1857. Consistia bàsicament en balls, tronades i les passades, ara anomenades cercaviles, amb el pendó, la banda i les autoritats. Un dels esdeveniments més celebrats era el tradicional foc de Sant Esteve, que es feia davant el carrer del Portalet. Es torraven castanyes que es llençaven des del balcó de l'Ajuntament.

A partir del 1858 la festa es va passar als dies 1, 2, 3, 4 i 5 de setembre. El motiu va ser el fred i les inclemències del desembre. Tot i passar a l'estiu es va mantenir, però, el patronatge de sant Esteve. El canvi de dates, autoritzat pel papa Pius IX, va coincidir amb un augment molt important del moviment associatiu de Granollers. Es van fundar la Societat Coral Amics de la Unió (1877), El Casino (1880), Centre Catòlic (1881), la Unió Liberal (1887) i l'Alhambra (1891). La nova festa major es va anar configurant al voltant d'aquestes societats, que durant molts anys monopolitzaren el programa de balls i concerts. Al seu torn, l'Ajuntament s'encarregava d'organitzar els actes de caire tradicional i folklòric (gegants, nans), les tronades de migdia i els castells de focs d'artifici (CRUZ, 1993). En aquests anys els balls i entremesos de la Festa Major eren elements que rebien retribució per les seves actuacions.

El ball de bastons era un element significatiu i part fonamental de la festa. La darrera notícia que es té d'aquest ball és del 1894. El 1926 va haver-hi un altre ball de bastons, en aquest cas feta pels Minyons de Sant Cugat (CRUZ, 1993). Un altre acte típic era el repartiment de bons de carn, pa i arròs al pobres, mantingut fins aproximadament el 1960. L'any 1886 el setmanari "El Congost" es queixava de la poca atenció que havien rebut els pobres aquell any. El 1889 es prohibia la presència de captaires forasters els dies de Festa Major (CRUZ, 1993). Els actes festius més singulars de la Festa Major van ser els de l'any 1894, quan s'inaugurà el nou cementiri; es féu un ban que anunciava l'enterrament gratuït al primer veí de la vila que tingués "la sort de morir després de feta la presa de possessió del cementiri" (GARRELL, 1960). A partir del 1896 es portà la banda de música de la Casa de la Caritat, que va tocar amb el castell de focs, fet que es pot considerar un dels primers piromusicals coneguts.

El 1900 la companyia MZA va fer un servei especial de viatges en tren amb ocasió de la Festa Major. L'Ajuntament començava a muntar envelats populars i balls, cosa que no era ben vista per tothom. Això va ser fins el 1935 (CRUZ, 1993). El 1903 per la Festa Major els presoners reberen una ració extra de menjar el primer dia, per ordre de l'alcalde. I el darrer dia un dinar extraordinari pagat pel governador civil. En la mateixa línia, el 1904 la Festa Major es va fer servir per posar en llibertat el director i el redactor del setmanari local "La Tronada" (CRUZ, 1993). El 1929 fou l'últim any que es celebrà la Festa Major la primera setmana de setembre. El següent (1930) es va traslladar, per acord municipal i després de diverses reunions amb les societats locals, a l'últim dijous d'agost. En aquesta edició de 1930 es va fer una traca de 600 metres, precedent de la Traca anomenada del Quilòmetre. La traca del Quilòmetre o dels Mil Metres es va fer des de 1932 fins el 1939 i era presenciada per una multitud. Anava de la plaça de Jacint Verdaguer a la plaça d'Àngel Guimerà (avui plaça de la Corona). Les festes majors d'aquests anys van ser un èxit, i es van veure enriquides amb actes de cultura popular, actuacions castelleres (els Xiquets de Valls), actes esportius (combats de boxa), i els balls populars i els de les societats. Quan va començar la Guerra Civil, el 1936, no va haver-hi festa. I no es va recuperar fins el 1939, però amb un caire molt diferent (CRUZ, 1993).

Després de la guerra la Festa Major va entrar en un període d'estancament i manca de dinamisme. Les associacions van perdre pes específic. Els programes estaven compostos bàsicament pels espectacles a la plaça de l'Ajuntament, amb números de circ, pallassos i putxinel·lis, sarsueles i teatre a la nit per a la gent gran. L'esport també tenia un lloc preferent dins la programació, amb futbol, boxa o combats de lluita. Els castells de foc (més o menys lluits segons els anys) i les tronades es continuaven fent. A partir del 1941 es

començaren a organitzar, també, concerts de jazz (CRUZ, 1993). Progressivament la Festa Major va anar perdent importància per a la gent de Granollers, fet que es va agreujar a partir dels anys 50, quan la Fira i Festes de l'Ascensió van començar a agafar volada. En pocs anys l'Ascensió es va convertir en la festa gran de la ciutat, mentre que els dies de Festa Major eren aprofitats cada vegada més per allargar les vacances. Aquest fou el moment més crític en la història de la Festa Major (CRUZ, 1993).

Amb l'entrada dels Ajuntament democràtics la Festa Major va rebre un nou impuls i, entre 1979 i 1982, es van fer un seguit d'assaigs per intentar revitalitzar-la tot buscant algun element clau que servís de referència i cohesió festiva. El 1979 un grup que es va anomenar la Murga hi va aportar un nou ambient. Cada any s'intentaven fórmules noves, amb actuacions de caire tradicional i popular (castellers, gegants...), o actuacions festives al carrer. Tanmateix, la festa no acabava de trobar un motiu emblemàtic.

L'any 1983 aquesta situació va canviar amb la introducció del tema dels Blancs i els Blaus com a fil conductor, amb un format d'èxit que s'ha mantingut fins a l'actualitat. El desllorigador es va trobar en l'anècdota d'una juguesca entre dos rajolers, "el Rayo" i l'hereu Maynou", sobre qui faria més rajoles en una hora. Aquesta juguesca havia tingut lloc realment el 30 de juliol de 1897 i llavors va mobilitzar tothom de la vila. En aquell any es van fer dos bàndols: els "blancs" eren els partidaris del "Rayo" i els blaus d'en Maynou. Tot acabà bé i amb un bon berenar. A partir d'aquesta anècdota històrica, recollida per Amador Garrell al seu llibre "Granollers Vila Oberta", l'Associació de Veïns de Sota el Camí Ral, encapçalats per Albert Soler i Carles Lax, entre d'altres, van començar a elaborar un projecte per renovar la festa. Van portar a terme un treball de recerca a l'Hemeroteca Municipal, un estudi de llibres de costums, entrevistes personals i la lectura de llibres sobre les festes majors. Van començar a fer les primeres reunions al local de l'Associació de Veïns Sota el Camí Ral entre els mesos d'abril i maig del 1983. La proposta va anar prenent forma, i la llavors regidora de Cultura, Montse Illa, hi aportà l'ajut institucional necessari. A partir de l'associació de veïns es va formar la colla dels Blaus, mentre que la colla dels Blancs va néixer a partir del Casal del Jove. La festa s'estructurà segons una competició entre colles que acabava amb un sopar de germanor (CRUZ, 1993). El desenvolupament va ser molt semblant al del fet que rememora. Avui dia, dos rajolers rememoren anualment aquella competició: el del forn de cal Malo i el d'en Biscarri.

Bibliografia

AJUNTAMENT DE GRANOLLERS (2022). *Història de la Festa Major de Blancs i Blaus*.

BAULIES I CORTAL, Jordi (1986a). "Del Decret de Nova Planta al 1850", a *Estudis de Granollers i del Vallés Oriental*, Núm. 1, Aproximació al medi natural i a la història de Granollers, Granollers: Servei Municipal de Cultura, pp. 59-64.

CRUZ I CORRAL, Francesc (1993). *La Festa Major. Granollers, 1857 - 1993*. Col. Coneguem Granollers, Núm. 7, Granollers: Ajuntament de Granollers.

CRUZ, Francesc (1997). 1897-199. *Centenari de la Juguesca dels Rajolers. Blancs i Blaus*. Granollers: Ajuntament de Granollers.

GARRELL ALSINA, Amador (1925). *La Festa Major. Simfonia sobre motius d'un mateix tema: El canvi de la Festa Major*. (Programa Festa Major 1925). Impremta Garrell, Granollers.

GARRELL I ALSINA, Amador (1960). *Granollers, vila oberta*, Granollers, Gràfiques Garrell.

Enllaços d'interès:

[Arxiu Municipal de Granollers. Arxiu fotogràfic](#)

